

weest, en hij veler zonden gedragen heeft, en voor de overtreders heeft gebeden, daarom zou de Vader hem een deel geven uit velen, zoo zelfs, dat hij de machten als een roof zou kunnen verdeelen. Wat nu is dit overleven van de dagen na de betuiging dat hij zijn ziel uitgestort heeft in den dood, anders dan de profetie van verrijzenis en hemelvaart, en wat ligt in het deelen van de machten als een roof anders dan de heerschappij waarmee de Messias na zijn hemelvaart, zittende aan 's Vaders rechterhand, zou bekleed worden? Er ligt dan ook niet de minste overdrijving in, dat Jesaja 53 ons een profetie biedt van Bethlehem af tot aan de Voleinding. Vandaar dat Jesaja, als de hoogste en verstandigste profetie, ons 't gehele beeld van den Messias in zijn opkomst, in zijn ondergang, in zijn wederopstaan en in zijn vol-einding als voortteekent. De andere profeten geven ook de één dezen, de ander een anderen trek uit het groote mysterie der Verzoening, maar Jesaja geeft 't beeld afgewerkt en voltooid, schitterend in al de heiligheden van de ordinantien Gods.

Ook dien eindtriumf schildert Jesaja ons in Jes. 63, als 't heet: «Wie is deze die van Edom komt, met besprenkelde kleederen van Bozra?». Waarop het antwoord dan luidt: «Ik ben het, die in gerechtigheid spreek, en die machtig ben te verlossen. Ik heb de pers alleen getreden, en er was niemand van de volken met mij. Ik zag toe, er was niemand die hielp, en ik ontzette mij en er was niemand die ondersteunde. Daarom heeft toen mijn arm mij heel beschikt!» Verder zelfs nog dringt Jesaja in het heilproces door, waar het heet in Jesaja 61: «De Geest van den Heere HEERE was op mij, omdat de Heere mij gezalfd heeft, om een blijde boodschap te brengen aan de zachtmoedigen, om te verbinden de gebrokenen van hart, om aan de gevangenen de vrijheid uit te roepen, en aan de gebondenen de opening van hun gevangenis; om niet te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren, om alle treurigen te troosten, en om den treurenden van Sion te beschikken, dat hun gevegen worden sieraad voor asch, het gewaad des lofs voor een be-nauwen geest, opdat zij genaamd worden eikenboomen der gerechtigheid, eene planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt worde». Men voelt hier evenals bij Joel de belofte van den Pinksterdag. Nog wel niet in klare aankondiging van den dag als zoodanig, maar wel wat de vrucht van het effect aangaat. In Jesaja 61 toch is 't niet maar een juichen van de verlossers, maar verre daarboven uitgaande de jubeltoon van het nieuw verworven leven, dat ons aangrijpt.

Voor wat geheel het mysterie van 't lijden betreft, mag dan ook beleden, dat Jesaja's profetieën nu nog bij het herlezen ons een zoo diepen indruk van de worsteling tusschen zonde en heiligheid, en van de tegenstelling tusschen onzen jammer hier en de komende heerlijkheid bieden, dat ze zelfs van het Evangelie niet zoo roerende indruk verkrijgt, als de lezing van Jesaja's profetie bij u achterlaat.

Nu nog voelt de prediker het, zoo dikwijls hij 't lijden des Heeren voor de Gemeente wil uitbeelden, hoe in Jesaja's profetie de heiligste, de meest ziel en hart roerende toon over dit lijden was aange-slagen, en dat we nu, zelfs door het Evan-gelie, toch altoos weer naar Jesaja terug-grijpen, om het heilig mysterie van dat lijden van den Messias te verstaan.

Dr. A. K.

„Onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren“.

En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren, en was machtig in woorden en in werken. Handelingen 7: 22.

Stephanus' betuiging, zoo kort voor zijn martelaraarddood, blijft de aandacht trekken. Er is in heel de oude bedeling een trekken van twee lijnen. Van den éénen kant is er gang in de Openbaring der genade onder de ge-voigen, en anderzijds is er een ontwikkeling in menschele kennis, die bij de afvalligen huilt.

Het begon reeds met Lamech, den man die liefst twee vrouwen tegelijk had, Ada en Zilla, en van wie drie zoons bekend zijn, Jabel, Jubal en Tubal-Kain. En alle drie deze zoons stonden in wereldschen zin hoog. Jabel voerde het nomadenleven in, want hij woonde in tenten en hooide vee. Jubal was de groote musicien. Hij toch was de vader van allen die in 't orgel en in de harp roem zochten. En Tubal-Kain was de eerste fabrikant, de leermeester, zoals er staat, van allen die in koper en ijzer werken.

In wereldschen zin een rijk gezegende familie, maar geestelijk arm. En sloop met Ada en Zilla veelwijverij in. Lamech sloeg een man dood om een woude, en stond er op, dat wat hem werd aangedaan zeventig maal zeven maal zou gewroken worden.

Vroomheid en kunstaten waren nog gescheiden. En juist dit nu kwam ook bij Mozes uit. Vroom was hij door Gods genade, maar bij „de wijzen van Egypte“ moest hij in de leer, en het is uit hun wijsheid dat hij de kennis erlangde, die hij straks behoeven zal. En zeg nu niet, dat dit alleen in den aanvang zoo was, want nog in Salomo's dagen is het evenzoo. Van Hiram in Tyrus moesten de architecten komen om den tempel op Sion te bouwen. En zoo blijft het onder Israel tot den einde toe. De wereldsche dingen worden uit de wereld gekend, en 't vrome volk bloeit alleen door genade. Israel is nooit een geleerd volk, nooit een voor de kunst bezield volk geweest. Hunner was de vroomheid, maar de smaak en de geleerdheid huiste bij de Heidenen, bij de Grieken vooral. En toen nu de Joden later die geleerdheid van de Grieken overnamen, viel welhaast heel 't volk van Israel uit elkaar.

Ge hoort 't dan ook door Jezus betuigen, dat de waarheid voor de wijzen en verstandigen verborgen is, en alleen aan de kinderkens, d.i.

aan de zich in zichzelf klein gevoelende ge-loovigen, geopenbaard is.

Met Christus komt treedt er dan ook verandering in. Eenerzijds blijft het onderscheid tusschen het voor God vroom zijn, en het naar luid der wereld knap zijn, en anderzijds gaat de heilige bezieling nu ook in de hoge kunst van het wereldsche leven heerschen, en wordt, wat in Israel gescheiden lag, op Christelijk erf vereend. Wat blijft is de stoffelijke kant van 't leven, die zich verrijkt niet uit de vroomheid, maar uit de wereldsche kunst. Hoe de smid niet zijn hamer op 't aanbeeld moet werken, of een scheepsbouwer zijn schip van de heiling moet laten afglijden, zegt niet de vroomheid, maar leert onderzoek en technische kunde.

Vandaar dat de vroomste Christen voor zijn vak nog altoos de voorlichting van de wereld-sche kunde noodig heeft. Wie Christen wil zijn, en acht daarom de aardsche kunde te mogen verwaarlozen, ontteert den Christennaam. Op alle niet-geestelijk terrein, of dat met het heilige niets uitstaande heeft, zijn het de leeraars der wereld die ook het kind van God in zijn vak bekwaamen moeten.

Dit blijft onder ons zoo, gelijk het ook in Israel zoo was. Vroomheid leert geen mijn-ontginnen, en zuiverheid in uw belijdenis be-kwaamt u niet om uw vee vetter te doen grazen. Maar heel anders komt 't te staan, zoo ge het hogere terrein betreedt, waar de edele smaak in de kunst, het dieper inzicht in 't kennen, en het rijk gemoedsleven in het weldoen heerschen moet.

Israel had bij zijn vroomheid geen eigen kunst, maar een Christelijke kunst is er wel ter-dage. Ge ziet 't in den bouw der Godshuizen, ge beluistert het in de toonen van de Christe-lijke muziek en zang, ge bewondert het in onze beeldhouwkunst, ge eert het in heel het artistiek optreden.

Niet anders is het op het terrein van het denken. Het kind van God doolt niet meer af naar de geleerdheid en de wijsheid der wereld. Die weersaat en mijdt hij veelver. Doch daarom blijft hij niet onder wijsheid en inzicht. Altoos naar den regel, dien Jezus van de kinderkens uitsprak, en de apostel betuigde van de „niet vele edelen en grootten“. En zoo kwam er op, wat Calvijn noemde, een Christelijke wijsbe-gerte, die wel in de wereld niet geerd wordt, maar toch haar eigen waarmerk bezit, omdat 't alles uit Christus opkomt, en aan dien oorsprong zijn heilig kenmerk dankt.

Sterk spreekt alzoo het verschil. Onder de oud-Testamentische bedeling bij Israel niets dan rijpe vroomheid, maar zonder wijsbegeerte, zonder kunstin.

Door Christus daarentegen nog teederder vroomheid, maar met een geheiligde kunst-smaak, en een geheiligde geleerdheid en een geheiligde kennis, en dan daarbuiten en daar-naast het stoffelijke en fabriekmatige, de tech-nische kunst die heel 't leven doortintelt.

Vanzelf vloeit uit dit onderscheid voor den Christen de levensregel voort. Vóór alle ding gaat hij elk uitverkorene de eisch door, om 't kindschap Gods te openbaren, en in steeds vromer zin de verwarming te zoeken van het inwendige leven.

Doch daarbij mag het niet blijven. Christus is ons ook van God geworden tot wijsheid. Der wereld wijsheid en valsche geleerdheid vermakend, moeten we daarom die juistere, die heilige geleerdheid zoeken, waarvoor de bezielende stroom uit den Christus afvloeide.

En voorzover er een stoffelijk terrein is, waarbij van geen heiligheid sprake kan zijn, rust ook op ons de verplichting, om ook dat stoffelijk bestaan te doorgronden, er ons in te bekwaamen, er onze kracht in te openbaren en er in te wedijveren met de lieden der wereld. In uw vak niet achteraan komen, maar zoo mogelijk het kind der wereld ook in de be-handeling van Gods stoffelijke schepping over-treffen moet onze leuze zijn.

Betreedt ge daarentegen hooger terrein, waarop ook de heilige bezieling doordringt, dan hebt ge weer kind te worden, om niet bij de wijzen en verstandigen der wereld, maar bij Christus alleen uw licht te zoeken en uw inzicht te verrijken, want 't loopt altoos op vergifing van het eigen zieleleven uit, zoo een kind van God in de tente der wereldsche geleerden binnensluip, en door hen als man van betekenis wil worden waard geschat.

Kennis opgaan waar ge die vinden kunt. Schoolgaan met Mozes bij de Egyptenaren. Af-zien van Hiram wat 't gehele van veel in de bouwkunst is. Orpheus beluisteren als hij zijn harp tokkelt. Maar dit alles moet ge eerst bin-dendragen in de tente, waar Christus Gods kinderen bijeenverzamelt, dan moet ge het door Christus laten heiligen, door Christus laten be-zien, en 't door Christus laten opvoeren tot die alleen waarachtige hoogte, waarop onze ken-nis met de kennis Gods meenvloeit.

Het blijve, een afzien van de Egyptenaren, maar tevens een bezielen, gekend en geheiligd zijn door de wijsheid die in Christus is en alleen uit Hem ons kan toevloeden.

Dr. A. K.

Amsterdam, 12 Mei 1916.

Was de vervanging van Prof. Cannegieter te Utrecht door Dr. Slotemaker de Brufine voor de modernen, gelijk het hunnerzijds werd uitgedrukt, een „onherstelbaar verlies“, de thans gevolgde benoeming van Dr. K. H. Roessingh, remonstrantsch predikant te Boskoop, tot opvolger van Prof. Chantepie de la Saussaye te Leiden, zal hen over dit verlies wel enigermate kunnen troosten. Want al staat Dr. Roessingh, zoals uit zijn proefschrift bleek, niet zonder critiek tegenover de moderne richting, toch rekenen de modernen hem blijkbaar tot de „hunnens“. De Hervorming noemde zijn benoeming dan ook een blijde tijding voor de moderne richting.

In hoeverre de afstredende hoogleeraar te Leiden op de keuze van zijn opvolger invloed heeft gehad, kunnen we niet beoordeelen. De voordracht is door de Faculteit opgemaakt, en dat de Minister van deze voordracht zou afgeweken zijn, verluide niet. Trouwens, de grenslin tusschen rechts-modern en links-ethisch is in onze dagen zoo zwaar geworden, dat het verschil tusschen beide nauwelijks meer te bespeuren valt. Vergelijk men hetgeen Prof. Chantepie de la Saussaye deze dagen op de predikanten-conferentie over de be-tekenis van het dogma zei, met hetgeen

Prof. Bruining op de vergadering der moder-nen getuigde aangaande de groote betee-kenis voor het religieuze leven van het dogma der Schepping, dan weet men nau-welijks aan wien men de voorkeur moet geven.

Van meer belang is, dat nu te Leiden in de Theologische faculteit een remonstrantsch predikant benoemd werd, die in hoofdzaak belast zal worden met de oplei-ding van de aanstaande predikanten der Hervormde Kerk, deze benoeming als de meest gewone en van zelf sprekende in de pers wordt begroet.

Toen onder het vorig Ministerie te Utrecht een lid der Gereformeerde Kerk tot hoogleeraar in de Theologische faculteit werd benoemd, ontstak een storm van verontwaardiging. De Theologische faculteit van de Rijksuniversiteit diende, zoo zeide men, voor de opleiding van de Hervormde predikanten, en het werd schier als verraad tegenover de Hervormde Kerk beschouwd, dat deze opleiding zou worden toebetrouwd aan een niet-lid der Kerk. Adressen werden naar de Regering ge-zonden om protest aan te teekenen; in de pers werd aan de alarmklok getrokken; in de Kamer werd geïnterpelleerd. Thans, nu een remonstrantsch predikant benoemd wordt door een liberaal Kabinet, kraait hier geen haan meer.

Zoo blijkt, hoe weinig oprecht gemend het bezwaar was, dat men destijds tegen de be-noeming van Dr. Noordzij inbracht. Want een Gereformeerde, wiens belijdenis geheel overeenstemt met de leer, die de Hervormde Kerk nu altoos officieel zegt te handhaven, is toch zeker meer geschikt om de a.s. predikanten der Hervormde Kerk op te leiden, dan een remonstrantsch predikant, wiens belijdenis lijnrecht in-druischt tegen de belijdenis der Hervormde Kerk. De eigenlijke grond van het verzet was dan ook niet, dat Dr. Noordzij tot een andere Kerk behoorde; Dr. Roessingh doet dit evenzeer; maar dat hij Gerefor-meerd was. Elke richting is goed, modern, ethisch of evangelisch, alleen een gerefor-meerde door de Rijksuniversiteit is contra-bande.

Een dubbel corrigendum.

De heer A. Boot, 2e secretaris van het Comité tot voorbereiding van het Congres voor Gereformeerde Evangelisatie, meldt ons namens dit Comité, dat het bericht ons toegezonden, alsof de Gereformeerde Jongelingsverenigingen officieel tot deel-neming aan dit congres waren uitgenoodigd, op een misverstand of vergissing berust, aangezien aan geen enkele Jongelings-vereening een uitnodiging gezonden is. Vanzelf vervalt daarmee onze kritiek, en we kunnen alleen ons leedwezen uitspreken, dat onze berichtgever ons op een dwaal-spoor bracht.

Hetzelfde schijnt evenzeer te gelden van de mededeelingen, die door onze correspon-dent uit den Briel ons gezonden werden aan-gaande het voortdurende gemis aan bedie-ning des Woords in de Kerk aldaar en het te weinig bedienen van het Avondmaal, tengevolge van het gebrek aan predikanten in de Classis. Althans de heer A. Vrij, scriba van den Kerkeraad aldaar, meldt ons, dat deze mededeelingen onjuist zijn en de nood zeer overdeven voorgesteld is. Terwijl de gemeente reeds twee jaren vacant is, had men zich slechts gedurende vier Zon-dagen moeten behelpen met het lezen van een predikatie, en het Avondmaal moet geregeld vier keer per jaar gehouden zijn, gelijk onze Kerkenorde dit voorschrijft. Men was te Brielle dan ook zeer dankbaar voor de trouwe hulp, die men gekregen had, niet alleen van den ijverigen consulent Dr. Mol van Zwartewaal, maar ook van de predi-kanten der naburige classes, waar nog bijkwam, dat ook de Deputaten der Gene-rale Synode voor de belangen der militair-zich niet onbetuigd hadden gelaten, maar gezorgd hadden, dat den Briel, waar garnizoen ingekwartierd is, niet van hulp verstoken bleef.

Al blijkt dus in dit bepaalde geval de klacht overdeven te zijn geweest, toch neemt dit niet weg, dat de predikanten-nood zich zeer ernstig in onze Kerken doet gevoelen en het vraagstuk, hoe we in dezen nood zullen voorzien, daarom drin-gend aan de orde blijft. Het zal goed zijn, dat het ook op de a.s. Synode ter sprake worde gebracht.

De wetenschappelijke bijeenkomst.

Zooals men onder de berichten in ons blad zien zal, zijn Directeuren voornemens ook dit jaar aan de jaarvergadering van de Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, die te Rotter-dam 6 Juli zal gehouden worden, een wetenschappelijke bijeenkomst te doen voorrangen, waar Dr. G. Chr. Aalders en Prof. Mr. P. A. Diepenhorst hun referaten zullen verdedigen; de eerste zal spreken over de bronnenscheiding in den Pentateuch, de tweede over het kapitalisme.

Naar men ons mededeelt, zijn de referaten reeds ter perse, en zal de prijs van deze referaten evenals het vorig jaar f.0.50 bedragen. Voor de deelnemers aan deze samenkomst, d. w. z. degenen die gesto-deerd hebben of nog student zijn aan eene Hoogeschool en instemmen met Art. 2 der Statuten van de Vereniging, is de toegang tot deze samenkomst gratis; wanne-er ze de referaten bestellen, ontvangen ze daarbij tegelijk gratis de kaart, die tot deze samenkomst toegang verleent.

Voorts hebben Directeuren, ten einde ook voor degenen, die minder goed de uitgaven voor reis en logies zich getroosten kunnen, de deelneming aan deze samen-

komst, mogelijk te maken, wederom de volgende gunstige bepalingen gemaakt: vooreerst, dat, mits men dit tijdig aan-vraagt, gezorgd zal worden voor gratis logies en desverlangd ook de onkosten — retour 3e klasse — zullen vergoed worden. De aanvraag richtte men tot het Bureau.

Ook leden en begunstigers der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gerefor-meerden grondslag zullen evenals vroeger als toehoorders de bijeenkomst mogen bij-woonen. Ze moeten daartoe de referaten zich aanschaffen en de toegangskaart be-stellen, voor welke laatste door hen f.0.25 moet betaald worden, dus saam f.0.75.

Aangezien vorige jaren gebleken is, dat bij meerdere leden en begunstigers het misverstand voorkomt, alsof de bovenge-noemde gunstige bepalingen ten opzichte van gratis logis en vergoeding der onkos-ten ook voor hen zouden gelden, zij ter voorkoming van noodeloze correspondentie, er nog eens met nadruk op gewezen, dat deze bepalingen alleen gelden voor studenten en oud-studenten, die de saam-komst bijwonen als deelnemers, maar niet voor de leden en begunstigers, die als toehoorders tegenwoordig zijn. De laatste hebben dus zelf voor logis en onkosten te zorgen, zoals recht en billijk is.

Kerkelijke attestatie.

Onlangs werd ons de vraag gedaan, welke de kerkelijke positie is van een lid der Gereformeerde Kerk, die met attestatie uit de eene Kerk is vertrokken, maar deze attestatie nog niet heeft ingediend bij de Gereformeerde Kerk, waar hij zich metter-woord heeft vestigd of wel deze attestatie geweigerd ziet. De bedoeling van deze vraag werd nader aldus toegelicht, dat het geval kon voorkomen en ook metterdaad voorkwam, dat zulk een lid door ziekte, door onverschilligheid of om andere oor-zaken verzuimd bij den Kerkeraad, waar hij nu onder ressorteert, zijn attestatie in te dienen of daarmede te lang wacht, en de Kerkeraad dan weigerde zulk een verouderde attestatie te ontvangen. Maakt dit, zoo vraagt men ons, nu den doop en de be-lijdenis, waardoor zoo iemand tot de Ge-reformeerde Kerk behoort, te niet, en zou hij bij een volksstelling bijv. moeten invallen: tot geen Kerkgemeenschap behoorende, al zou hij ook geregeld in de Gereformeerde Kerk kerken en zijn sympathie zich naar de Gereformeerde Kerk uitstrekken?

Daar dergelijke gevallen zich helaas meermalen voordoen en het daarom wel noodig is niet alleen aan de hiefbedoelde personen duidelijk te maken welke positie ze innemen, maar ook aan de Kerkeraaden raad te geven, hoe ze in zulke gevallen hebben te handelen, zijn we bereid op deze vraag een ietwat uitvoeriger antwoord te geven. Eerst zal daartoe echter duidelijk moeten worden gemaakt, wat men onder het lidmaatschap der Kerk en onder een kerkelijke attestatie verstaat.

Het lidmaatschap der Kerk is naar het Gereformeerde Kerkrecht niet het lidmaat-schap van een Kerkgemeenschap, dat zich over heel het land uitstrekt, zoodat wie lid is van de Kerk dit ook is voor alle plaats-lijke kerken als afdelingen van het geheel — zooals dit in de Hervormde Kerk het geval is, — maar is altoos het lidmaatschap van de plaatselijke Kerk, waar men woont. Door doop en belijdenis wordt men in die plaatselijke Kerk lid en het lidmaatschap beperkt zich alleen tot deze Kerk. Verhuist men daar een andere plaats, dan is men dus niet van zelf lid van de Kerk, die zich aldaar bevindt, maar moet men zich bij die Kerk aanmelden en door die Kerk als lid worden aangenomen. Was er geen verband tusschen de Kerken, dan zou men, om als lidmaat te worden aangenomen en ten Avondmaal te worden toegelaten, opnieuw belijdenis des geloofs hebben af te leggen. Uit het kerkverband vloeit echter voort, dat zulk een nieuw onderzoek naar iemands geloof en wandel niet noodzakelijk is, omdat de eene Kerk in dat opzicht de andere Kerk vertrouwt, en aangezien de Kerk, waar dit lidmaat vroeger woonde, hem reeds belijdenis heeft afgenomen, behoeft daarom dit onderzoek niet telkens weer herhaald te worden, wanneer zulk een lid naar een andere plaats verhuist. In plaats van dit nieuwe onderzoek treedt nu de kerkelijke attestatie, waarin de Kerkeraad verklaart dat zulk een persoon door hem ten Avond-maal is toegelaten en gezond is in de belijdenis en Godzalig in zijn wandel. Op dat getuigenis afgaande, wordt zulk een persoon dan in de Kerk, waar hij zich nu metterwoon vestigt, als lid aangenomen en tot het Avondmaal toegelaten.

Zulk een attestatie behoort daarom ook aan den persoon, die vertrekt naar een andere plaats, op diens verzoek te worden meegegeven. Door te vertrekken wordt de band met de Kerk, waar hij dusver woonde, van zelf verbroken, en hij moet zich nu bij de Kerk, waar hij wonen gaat, opnieuw als lidmaat aansluiten. Want de aansluiting aan de Kerk is altoos een vrijwillige daad. Het is daarom niet geoorloofd, dat de Kerke-raad de attestatie van zulke een vertrekkend lidmaat zendt aan den Kerkeraad van de plaats waar hij zich metterwoon vestigt gaat. De Kerkeraad kan zulk een lidmaat niet maar overdragen aan een anderen Kerke-raad en hem, of hij wil of niet, lidmaat van die andere Kerk maken. Hij zelf moet, door de attestatie in te dienen, toonen, dat hij vrijwillig bij die Kerk zich aansluiten wil.

Vraagt iemand, die vertrekt naar zijn attestatie niet op, dan mag de Kerkeraad hem die attestatie ook niet opdringen. Een attestatie moet altoos aangevraagd worden. Geschiedt dit niet, dan kan de Kerkeraad zulk een vertrekkend lid op zijn verzuim attent maken en aan den Kerkeraad, waar

heeft hij vertrokken is, dit verzuim melden, met verzoek hem daarover te onderhouden, maar ongevraagd een attestatie hem nazen-den mag de Kerkeraad niet. Ook zonder het afgeven van de attestatie houdt hij, door te vertrekken, van zelf op lidmaat van die plaatselijke Kerk te zijn. Niet het afgeven van de attestatie, maar het feit, dat hij zich elders metterwoon vestigde, breekt den band met de Kerk, waar hij vroeger woonde, af.

De kinderen des Verbonds.

XXXIII.

Na zoo de rijke verbondsgedachte, die als een gouden draad door heel het Oude Testament heen loopt, te hebben nagegaan, komen we thans tot de vraag, of het verbond met Abraham opgericht en de belofte in dit verbond aan zijn zaad gegeven, alleen gold voor Israel, zoo slechts tijdelijk van aard was en met de nieuwe bedeling van het genadeverbond is afgeschaft, dan wel nog altoos geldt voor ons en onze kin-deren.

Dit toch is de cardo quaestionis, de spil, waar heel het vraagstuk van den kinderdoop om draait. De tegenstanders van den kinderdoop beweren, dat dit verbond met Abraham gesloten, alleen op Israel betrek-king had; dat in dit Israelitisch verbond het metterdaad voor alle dingen er op aan kwam, of men naar den vleesche uit Abraham was geboren en dat daarom het teken der besnijdenis aan de kinderen van Israel gegeven werd. Maar, zoo zeggen ze, onder het Nieuwe Verbond is dit geheel anders geworden. De groote waarheid, die de Apostel in den brief aan de Hebreëren predikt, is juist, dat dit oude verbond met Abraham vervangen is door een „beter verbond“ hetwelk in betere be-loftenissen bevestigd is (Hebr. 8: 6) en na er op gewezen te hebben, hoe God de Heere reeds in Jeremia 31: 31 enz. beloofd had een nieuw verbond te zullen oprichten, leidt de Apostel daaruit af, dat God het eerste verbond dus te niet heeft gedaan; „dat nu oud is gemaakt en verouderd, is de verdwijning nabij“ (Hebr. 8: 13). Met welk recht, zoo vraagt men, beroept ge u dan op dit oude en verouderde verbond, dat nu al lang verdwenen en afgeschaft is? En die vraag klemmt schijnbaar te meer, omdat metterdaad, wanneer we van het Oude naar het Nieuwe Testament overgaan, we den indruk ont-vangen, alsof heel de verbondsgedachte, die vroeger voor Israel gold, nu wordt te niet gedaan. Moesten onder Israel de kinderen besneden worden als teken van het ver-bond, nu wordt verklaard, dat deze besnij-denissen geen kracht meer heeft en wordt aan deze besnedenen op volwassen leeftijd de doop der bekeering bediend om in te gaan in het Koninkrijk der hemelen. Was voor het oude Israel een der heerlijkste gedach-ten, dat ze het zaad van Abraham waren, nu komt Johannes de Doper met de prediking: „meent niet bij u zeiven te zeggen: wij hebben Abraham tot eenen vader, want ik zeg u, dat God zelfs uit deze steenen Abraham kinderen kan ver-wekken“ (Matth. 3: 9). En nog sterker laat Christus zelf zich uit. Want als de Joden tot hem zeggen: „wij zijn niet geboren uit hoerij, wij hebben eenen vader n. l. God,“ dan antwoordt de Heere Jezus hun: „Indien God uw vader ware, gij zoudt mij liefhebben. Gij zijt uit den vader, den duivel en wilt zijne begeerten doen“ (Joh. 8: 41, 42, 43). Terwijl onder het Oude verbond zelfs de kinderen der afgodische Israelieten nog kinderen Gods worden genaamd, worden de Joden nu niet alleen door Johannes den Doper (Matth. 3: 7) maar evenzeer door Christus „adderengedroedsels“ genaamd (Matth. 23: 34). Heel het nieuwe Testament predikt ons de groote waarheid, dat alleen „zoovelen Chris-tus hebben aangenomen, hij dien macht heeft gegeven kinderen Gods genaamd te worden, en die in zijnen Naam gelooven, welke niet uit den bloede, noch uit den wil des vleesches, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren zijn“ (Joh. 1: 12, 13). Tot Nico-demus, een geboren Israeliet, een kind des verbonds dus, zegt Christus, dat hij wederom moet geboren worden, om in het Koninkrijk Gods te kunnen gaan (Joh. 3: 35). Vooral de Apostel Paulus legt daarop telkens nadruk tegenover het ver-trouwen, dat de Joden op hun besnijdenis en afkomst uit Abraham stelden. Zoo schrijft hij aan de Romeinen: „die is niet een Jood, die het in het openbaar is, noch die is de besnijdenis, die het openbaar is in het vleesch, maar die is een Jood, die het in het verborgene is, en de besnijdenis des harten in den geest, niet in de letter, is de besnijdenis“ (Rom. 2: 28, 29); aan de Galatiërs roept hij toe: „want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis eenige kracht noch voorhuud, maar een nieuw schepsel“ (Gal. 6: 15) en tot de Philippenzen zegt hij, dat „wanneer iemand meende te be-trouwen in het vleesch, hij zelf nog veel meer had, waarop hij dan in het vleesch betrouwen kon, want dat hij besneden was ten achtsten dage, uit het geslacht van Israel was enz., maar dat hij dit alles, dat hem gewin was, om Christus, wil schade had geschied“ (Phil. 3: 4, 5 en 2).

De ernstige betekenis van deze feiten en uitspraken uit het Nieuwe Testament, waarop men zich beroept niet alleen om daarmede den kinderdoop, maar ook om de verbondsbewoening van het zaad der geloovigen te bestrijden, wordt door ons dan ook allerminst ontkend. Al houdt men vast, op de gronden, dat we nader ontwikkelen zullen, aan de eenheid van het Genadeverbond onder Oud en Nieuw Testament, toch neemt dit niet weg, dat de vorm en bedeling van dit Genade-verbond thans een geheel andere gewor-den is dan onder het Oude Testament. Niet alleen doordat het teken des verbonds, de

1. Is verhaag licht v. typen. Dr. Rijk-U. DER U. MCMX Met hun te